

er Folk eller ikke, Nationer eller ikke Nationer; det betragtes saagar fra de Herrers Side, saa vidt jeg har forstaaet det, som en noget forbenet Tilstand i Udviklingen . . . (Stemmer: Saa?) . . . Naa ikke det? Ja, jeg ved det ikke, men i hvert Fald sige de Herrer da, at der er ikke noget at frygte for, og i det kritiske Øjeblik møder man deres fremstrakte Broderhaand, det var netop det Udtryk, der blev brugt fra det ærede Medlems Side, som da talte. Saa vilde Socialdemokratiet i hele Verden slaa en Haand i deres Haand, og saa var Krigen forhindret og Samfundet frelst.

Nu vil jeg sige, at jeg har slet ikke faaet det Indtryk af Verden, at den sætter saa megen Pris paa de Herrers Broderhaand. Jeg ser, at tyske Socialdemokrater erklære, at de bryde sig fejl om Broderhaanden. Naar der bliver Krig i Tyskland, sige de, at de ville med, og det vil vist nok være Tilfældet mange andre Steder, naturligvis forudsat, at det er en retfærdig Krig! Men have De nogen Sinde set Tyskland føre en uretfærdig Krig, en Krig, som de tilstod var uretfærdig? Jeg har kun set dem føre Krig med uhyre Begejstring for Tysklands retfærdige Sag, og Socialdemokraterne maa og ville være med i en saadan. Og hvis de ikke ville med næste Gang i en saadan retfærdig Krig, vil der ske dem en Ulykke, det kan jeg forsikre det ærede Medlem for. Nej, de ville være med til at føre en Krig for Tysklands retfærdige Sag. Hvis der kommer Krig mellem England og Tyskland, tro De saa, at de tyske Socialdemokrater ville sætte sig hen og synge engelske Nationalsange? Nej, de ville møde i tyske Regimenter . . . (Sigvald Olsen: De var imod Krigen i 1870!) . . . Ja, men de var med alligevel. Ja, hvad i Alverden kan det hjælpe, at man er imod en Sag, naar man alligevel er med til den? Det kan være meget smukt for ens egen indre Moral og Samvittighed, men naar det gælder Politik, er det Virkelighed, og saa kan det saamænd ikke nytte, at man sidder hjemme og ikke er med i sit Hjerte!

Nej, den Broderhaand har jeg aldeles ingen Tillid til for Øjeblikket, der maa vises bedre Resultater deraf, end det hidtil er lykkedes at vise. Jeg kan huske en Gang i mine unge Dage, at jeg var til Folkemøde, hvor der var en udmærket Højskoleforstander, der udviklede, hvor vigtigt det var for ethvert Folk, enhver Mand og ethvert Parti ikke at staa alene, men som det hed i gamle Dage i Sagaerne: Man skulde ikke blot kunne fægte

med sit Sværd, men ogsaa have en Ven, der stod bagved en og i Nødstilfælde kunde væge en mod Angreb fra Ryggen. Det hed, udtrykt i det gamle Sagnsprog: Bar er broderløs Bag. Nu vil jeg sige, at hvis jeg kunde stole paa de Herrers Haand og Haandsrækning, var det fortræffeligt. Men sæt nu det sker, at De række Deres Broderhaand ud og ingen Broderhaand faa igen, saa staa De der med den bare Broderlighed, og det tror jeg virkelig er for lidt for et Folk at forsvare sig med.

Nej, lad os tage Tingene, som de virkelig ere, som Verden virkelig er. Vi ere meget langt fra at være sikrede mod Krig, de Herrer vide det ogsaa meget godt. Og jeg vil tillade mig at sige, at hvad der er sket i Verden, tyder paa, at de næste Krige maaske blive Arbejderkrige. Det lyder saa overordentlig stort nu at sige, at de dynastiske Interesser ere forbi, der føres ikke mere Krig for Fyrsters Graadighed og alt saadant noget. Det er meget sandt, men derved ere Krigene ikke forbi. Der har været Tider, hvor man havde dynastiske Krige, det ligger meget langt tilbage, i Ludvig den XIV's Dage, den Tid, som mange betegne som den mørke Middelalder, det turde for Resten være meget tvivlsomt, om det er Tilfældet, for den mørke Middelalder var længst forbi, da Ludvig den XIV regerede. Men det ligger i den Tid, som kaldes Renaissance-Tiden. Derefter kom der en Tid, hvor man førte Krig for den europæiske Ligevægts Skyld. Den Tid er ogsaa forbi, nu fører man, tror jeg, nærmest Krig, bygget paa store, skjulte, økonomiske Interesser, men vi ere paa Vej fra den økonomiske Krig og over til Arbejderkrigen. Og det vil jeg tillade mig at gøre klart for ærede Medlemmer ved at henvise Dem til de amerikanske Forhold. Der er det lige paa Nippet til, at der kan blive en Krig om Indvandring af Arbejdere. Det hele Kampspørgsmaal mellem Amerika og Asien bliver et Arbejderspørgsmaal, og de Herrer ville saa meget lettere kunne forstaa det, som De vist nok selv ville indrømme, at det ikke for en Arbejderklasse i et Land er en Behagelighed at blive oversvømmet af fremmede Arbejdere, der ville konkurrere med dem, maaske ere dygtigere end de indenlandske og billigere . . . (Sabroe: Mener De Polakkerne ere dygtigere end vore indenlandske Arbejdere?) . . . Jeg taler om Forholdene i Almindelighed, som de ere, og ikke om min Dom over Polakkerne. Det ærede Medlem kommer ingen Vegne med at ville